

ampak da se zanaša na besedo naših ljudi, ktere poprašuje za njih mnenje. Od teh pa moramo terjati, da so saj toliko zmožni slovenskega jezika, da morejo ločiti dobro od slabega, in da potem pošteno izrečejo sodbo brez „obschon“, „wenn auch“, „aber doch“ itd. Ker je ta knjiga za nižje realke in gimnazije pisana, se nadjamo, da posihmal se zastran tega nauka ne bode moglo več ugovarjati, da nimamo knjige za to. Drugi del natoropisa (prirodopisa) pa, ki ga pričakujemo o rastlinstvu od gosp. prof. Tuška, bode nadaljevalo to slovstvo.

Al ne samo za omenjene šole je ta knjiga narejena, temuč pripravna je tudi za nedeljske šole pa tudi za domače berilo ukaželjnim, odraščnim ljudem, katerim popisuje 337 živali. Trije imeniki opisanih živali: slovenski, latinski in nemški, kažejo bravcu, kje da more brž najti opis te ali une živali. In tudi to je prav praktično.

* *Luka Vukalović i boj na Grahovcu* na spasovdan godine 1858. Pjesma od Radovana. U Zagrebu.

Epos v slavo junaka Luka Vukalovića nam v tej knjigi na 188 stranéh priobčuje jugoslovenski rodoljub in pesnik Radovan. Na drobno v gladkem jeziku popisuje dogodivščino znamenito od onega jutra, ko se Luka na boj pripravlja, do silnega boja na Grahovcu.

Prvi koledarji ali prve pratike.

Prvi koledar je izdal, kakor se govori, Janez Regiomontan ali Janez Müller iz Kraljevca v Frankonii, okoli leta 1476 na 30 let v Norimbergi, kateri se je sila naglo prodajal, dasiravno se je po 12 cekinov plačeval. — Stari narodi, ki niso znali še pisati, so imeli namesti koledarja neko vrv z vozali, od katerih so vsaki dan enega odvezali. Še o prvih časih Rima so zabijali vsako leto en žebelj v zid Minervinega tempelja in so iz njih števila leta šteli. — Koledarji v Evropi vpeljani se delé v Julijeve ali stare, Gregorjeve, in na novo zboljšane ali državne koledarje. Julijevega je Juli Cesar vpeljal; bil je prvi pri Rimljanih v rabi. Rusi ga imajo še dandanes. Gregorjev je bil vpeljan po zapovedi papeža Gregorja XIII., jezuit Klavij ga je naredil leta 1582. — V novo popravljeni od Ethard Weigel-na, matematikarja v Jeni in od Leibnitz-a v red djan in še bolj natanko narejen, je bil leta 1700 po sklepu državnih stanov v Regensburgu sploh na Nemškem vpeljan. Najstareji koledarji, od katerih se tu in tam naznanila nahajajo, so bili natisnjeni: eden v Avgsburgu leta 1491, eden v Ljubku leta 1519, eden v Rostoku leta 1523 z lesorezi. Najstariji koledar po sedanjih navadni napravi je bil v Hamburgu leta 1546 v šestnajsterki natisnjen. Franški najstareji koledar je bil leta 1576 natisnjen. Največi rimski koledar Janez Köffler-ja je prišel na svetlo v Oppenheimu v Hessen-Darmstadt-u leta 1522. Prva pratika v slovenskem jeziku je bila natisnjena leta 1726 v Avgsburg-u.

Deželni zbori.

Deželni zbor v Ljubljani.

V 16. seji (9. aprila) je bila na vrsti ženitevska privolitev. Poročevalec Ambrož je rekel, da c. k. ministerstvo praša deželni zbor: naj pové: a) ali so kateri in kako zadržki so, ako bi se hotela odpraviti ženitevska privolitev? b) kaj je treba storiti pri tej reči? Nasvetoval je v imenu večine dotičnega odbora, naj deželni zbor odobri predlog, da si kranjski deželni zbor po §. 18. II. deželnega reda varuje pravice sklepati o ženitevske privolitvi, in da slavnej

vlati odgovarja: a) da na Kranjskem po postavi pač ni ženitevske privolitve, vendar pak jo politične gosposke dajó že od 1850. leta; b) ker ta privolitev ustreza potrebam naše dežele, zato naj zbor trdi, da je o tej stvari potreben poseben deželen zakon, kateri naj se deželnemu odboru izroči, da ga osnuje. — Vladni zastopnik opomni, da privolitve so se le dajale do 1863. leta, zdaj se pa ne dajó nič več, in da drugi del odborovega nasveta preseza namene ministerstva, ki je hotelo samo zvediti, kaj o tej reči deželni zbor misli. — Poslanec Anton grof Auersperg pravi, da, če prav je on pod le-temi nasveti zapisan za prvomestnika, vendar uvod in drugi del odborovega nasveta ni po njegovej misli, ker splošna človeška pravica zahteva, da bi vsak človek smel sam s seboj delati, kakor mu je drago, in da tudi ne more deželni zbor imeti pravice, sklepati o ženitevske privolitvi, ker ste obe državni zbornici izrekli, da mora ta pravica ostati državnemu zboru, da pa to le opominja zato, ker je drugje o tej stvari že drugače govoril. — Poslanec Krommer se oglasi, da odbor svoje naloge najbrže ni prav razumel; vlada samo vpraša: ali so kakizadržki ali ne, ako bi se hotela ženitevska privolitev odpraviti, in kaj bi se moralo o tej reči narediti? Odbor pa vse kaj družega odgovarja ter se poganja, da ima pravico sklepati, kar se tiče teh privolitev, pa vendar je državni zbor že povedal, da ta pravica je njegova, kar je po februarškem patentu tudi res. Naposled svetuje: naj se to poročilo nazaj dá odboru, da drugače presodi vprašanje slavne vlade. — Doktor Toman dokazuje, da ima deželni zbor pravico sklepati o ženitevskih privolitvah, opira se na 3. člen carostavnega zakona, oktoberskega diploma, ki pravi, da razun ogerskih dežel, tudi take zakonodajske reči, o katerih nima sklepati samoedini celotni državni zbor, že mnogo let po družih deželah razsojajo skupni sklepi; torej bodo tudi o le-teh stvaréh ukrepali deželni zbori v družbi z državnimi poslanci teh dežel. Ker tedaj ta reč ne spada pred sodbo niti širjega niti ožega državnega zbora, zato mora do nje deželni zbor imeti pravico, kar je tudi potrebno, ako presodimo, kako razne zakone so imele do zdaj naše posamezne dežele, kako razno so izobražene, kako raznih običajev se držé, in za tega del naj bi vlada pustila deželnim zborom, kar deželnim zborom gré. Izkušnje učé, da nam je ženitevska privolitev potrebna. — Poslanec Mulley pravi, da bi se ljudem pač ne smela kratiti pravica svobodne ženitve; al tudi občina (soseska) je družba mnogih ljudi, ktera mora za svoje skrbeti; komur pa v naših občinah ne gré po godu, tak naj se umakne k Beduinom in Zamorcem, kjer gotovo ne najde nikakoršnih ženitevskih privolitev. Govornik podpira odborov nasvèt. — Gospod dr. Zupan se oglasi, da ženitevske privolitve sicer v načelu ne more pritrditi; vendar pa misli, da ima deželni zbor pravico, sklepati o le-tej stvari; naposled svetuje, da, ako se pritegne, da je poslanec Krommer to reč prav sodil, ni treba poročila odboru nazaj dajati, ampak potrdi naj se le oddelek a), in vse drugo naj se izbriše. — Poslanec dr. Bleiweis govori (slovenski) za ženitevske privolitve, rekoč, da večina odbora, v katerem je bil tudi on, misli, da je dolžnost vladi povedati, kaj dežela potrebuje in kaj da želi. Ko bi državni zbor bil sklenil, da je po vseh deželah ženitevska privolitev odpravljena in bi ta sklep bilo Njih Veličanstvo potrdilo, gotovo bi ta zakon bil po vsej deželi obudil jako veliko nevoljo. Kadar ministerstvo na presojevanje daje zakone, po katerih se imajo stroški plačevati iz državne denarnice, prav je, da jih izroča državnemu zboru; ali kadar poklada zakone, po katerih imajo posamezne de-